

POLSKO-NIEMIECKA FUNDACJA
OCHRONY ZABYTKÓW KULTURY

Pałac w Sztynorcie

Koncepcja użytkowa – Organizacja – Finansowanie

Spis treści

1. Punkt Wyjścia

- 1.1. Nabycie obiektu w Sztynorcie
- 1.2. Założenie *Polsko – Niemieckiej Fundacji Ochrony Zabytków Kultury* (PNF)
- 1.3. Współpraca z Lehndorff-Gesellschaft Steinort/LGS (Wspólnotą Lehndorffów)
- 1.4. Architekci i biura planistyczne

2. Koncepcja użytkowa

- 2.1. MUZEUM SZTYNORT
- 2.2. MIĘDZYNARODOWA MŁODZIEŻOWA STRZECHA BUDOWLANA SZTYNORT (MMSB)
- 2.3. Europejskie oraz regionalne przedsięwzięcia kulturalne

3. Średnio- i długoterminowe perspektywy zagospodarowania

- 3.1. AKADEMIA WSPÓLNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO
- 3.2. AKADEMIA MARE BALTICUM SZTYNORT

4. Koszty i plan finansowania

1. Punkt wyjścia

1.1. Nabycie obiektu w Sztynorcie

Polsko-Niemiecka Fundacja Ochrony Zabytków Kultury (PNF) w Warszawie w 2009 roku przejęła pałac w Sztynorcie, wybitny zabytek Mazur, który po długim zaniedbaniu i niezagospodarowaniu groził zawaleniem. Na decyzję o przejęciu pałacu znaczący wpływ miał prof. Andrzej Tomaszewski i prof. Gottfried Kiesow. Pozyskanie Sztynortu miało na celu uratowanie przed zawaleniem i zagospodarowanie pałacu poprzez nadanie mu funkcji użyteczności publicznej. Przyszłe zagospodarowanie powinno służyć idei wspólnego europejskiego dziedzictwa kulturowego jak i idei pogłębiania procesu pojednania polsko-niemieckiego. Po nieoczekiwanej, wczesnej śmierci ojców założycieli (2010/11) jako przedstawiciele fundacji jesteśmy świadomi odpowiedzialności ratowania pałacu w duchu obydwu inicjatorów.

Prof. Andrzej Tomaszewski zaliczał się do najbardziej znaczących polskich konserwatorów zabytków po II wojnie światowej. Głównym wyznacznikiem jego działania była myśl wspólnego dziedzictwa kulturowego narodów europejskich, w szczególności Polski i Niemiec. Pytania konserwatorów zabytków o podwójnej tożsamości narodowej rozwinęły się w wielu europejskich krajach po 1945 roku w kierunku zasadniczej kulturowo-politycznej problematyki, w szczególności jednak w aspekcie stosunków polsko-niemieckich. Andrzej Tomaszewski w wielu przemówieniach ustosunkowywał się do tej problematyki znacząco wpływając na dzisiejsze spojrzenie na dobra kultury jako wspólne europejskie dziedzictwo. Naukowcy, politycy oraz wiele osób związanych z kulturą z obydwu krajów świadomych jest wspólnej odpowiedzialności za ochronę tego dziedzictwa. W referacie w ramach publikacji: „Wspólne dziedzictwo kulturowe. Niemiecko – Polska współpraca na rzecz ochrony zabytków 1970 – 2000” Andrzej Tomaszewski wygłosił następujące podsumowanie: „Tak jak przed prawie dwustu laty Wilhelm von Humboldt wołał o jedność nauczania i badań, tak nie od dzisiaj konieczna jest jedność badań, ochrony i konserwacji zabytków. Aby móc zabytki badać i dzisiaj, i w przyszłości, trzeba je najpierw chronić jako źródła historyczne, mówiące prawdę o naszych dziejach. (...) Dlatego europejska, a w tym polsko-niemiecka współpraca w dziedzinie ochrony dóbr kultury musi jednakowo dotyczyć zarówno badań zabytków jak i ich konserwacji.“

1.2. Założenie POLSKO – NIEMIECKIEJ FUNDACJI OCHRONY ZABYTKÓW KULTURY (PNF)

Założenie *Niemiecko – Polskiej Fundacji Ochrony Zabytków Kultury (DPS)* w Görlitz oraz jej siostrzanej fundacji, *Polsko – Niemieckiej Fundacji Ochrony Zabytków Kultury (PNF)* przez prof. Tomaszewskiego i prof. Kiesow w 2007 roku miało służyć realizacji wyżej wymienionych celów. Dzięki temu w statucie fundacji sformułowane są określone cele, m.in.: „Fundacja realizuje swoje cele poprzez:

- badania, odnawianie, restaurowanie, utrzymanie i pielęgnowanie obiektów budowlanych zasługujących na ochronę ze względu na ich znaczenia dla historii sztuki i kultury (...)
- propagowanie konieczności opieki nad budowlami o istotnym znaczeniu dla historii sztuki lub kultury oraz ochrony zabytków wśród szerokich kręgów społeczeństwa dla pozyskania ich dla aktywnego współdziałania w kultywowaniu wspólnego europejskiego dziedzictwa kultury budowlanej w szczególności na terenie Republiki Federalnej Niemiec i Polski “.

(Status PNF § 3)

Nie jest przypadkiem, iż prof. Tomaszewski oraz prof. Kiesow od początku głównym zadaniem fundacji ustanowili ratowanie i restaurację pałacu w Sztynorcie. Sztynort jest punktem kulminacyjnym opisanej problematyki wspólnego dziedzictwa kulturowego. Andrzej Tomaszewski przywołał ogromne znaczenie Sztynortu podczas wykładu w 2008 roku: „W

Sztynorcie przeglądają się wszystkie główne problemy ochrony dóbr kultury. Mają one trzy wymiary: europejski, polsko-niemiecki i wewnętrzny polski. Nakłada się na nie rozwój teorii konserwatorskiej, który pozwala coraz pełniej dostrzegać bogactwo wartości zabytku. (...) Pałac w Sztynorcie, historyczna siedziba rodu von Lehndorff, jest zabytkiem architektury klasy europejskiej i jako wspólny dziedzictwo europejskiej kultury musi być uratowany przed grożącą mu ruiną.“

1.3. Współpraca z Lehndorff-Gesellschaft Steinort/LGS (Wspólnotą Lehndorffów)

PNF i DPS ściśle współpracuje ze Wspólnotą Lehndorffów (Lehndorff-Gesellschaft Steinort e.V./LGS) w celu ratowania i sporządzenia planu użyteczności publicznej pałacu w Sztynorcie. Wspólnota Lehndorffów jest aktywną instytucją wspierającą plan odbudowy pałacu w Sztynorcie współtworząc przyszły plan zagospodarowania. Wspólnota zarówno podczas prac zabezpieczających i prac restauracyjnych jak również przy tworzeniu przyszłego planu zagospodarowania dysponuje pełnoprawnym głosem zarówno w sprawach merytorycznych jak i personalnych. LGS w listopadzie 2010 r. ukonstytuowała się jako wspólnota służąca dobru publicznemu, przekazując znaczące datki na zabezpieczenie obiektu. LGS jawi się jako aktywna instytucja wspierająca renowację pałacu w Sztynorcie przede wszystkim jednak współtworząc plan przyszłego zagospodarowania. Niektórzy członkowie wspólnoty angażują się od wielu lat w projekt tworzenia planu zaaranżowania pałacu jak i parku na rzecz muzeum i centrum kształcenia. Do wspólnoty należy w tym momencie około 50 członków, którzy pochodzą z Polski jak i Niemiec. Również zarząd, składa się z ośmiu członków pochodzących z Niemiec i Polski, m.in. dr Piotr Korduba, dr Gerd Brand, prof. Kilian Heck i hrabina Vera von Lehndorff. W 100 rocznicę urodzin Heinricha Graf Lehndorff wielu członków Wspólnoty oraz osób wspierających odbudowę pałacu i parku pojawiło się w Sztynorcie. M.in. Janusz Reiter, Christian Thielemann i dr Antje Vollmer.

1.4. Architekci i biura planistyczne

Odbudowa pałacu w Sztynorcie powinna odbywać się poprzez planowanie oraz realizację projektu w ramach aktualnie obowiązujących norm. Do tego celu fundacje stworzyły grupę roboczą składającą się z doświadczonych niemieckich i polskich architektów (dr Achim Krekeler, dr Marcin Górski) powierzając im misję planowania projektu.

2. Koncepcja użytkowa

Sztynort stanowi idealne miejsce zaangażowania się w debatę na temat wspólnego europejskiego dziedzictwa kulturowego zarówno w teorii jak i w praktyce. Ta dyskusja powinna opierać się na trzech filarach:

2.1. MUZEUM SZTYNORT

W najbardziej wartościowej, głównej części pałacu, ma powstać muzeum, które będzie tak skonstruowane aby po części wykorzystywane było do przedsięwzięć kulturalnych. W pierwszym okresie prac budowlanych tj. do 2015 budynek powinien zostać doprowadzony do należytego stanu zaś część środkowa powinna pełnić funkcję miejsca wystawowego gdzie będzie można prezentować efekty prac rewitalizacyjnych.

Zespół pałacowo-parkowy w Sztynorcie wraz ze swoją historią i architekturą stanowią najbardziej znaczące zabytki i miejsca pamięci na terenie Mazur oraz historycznych Prus Wschodnich. Mowa tu o jednym z tylko dwóch autentycznie zachowanych pałacy tego regionu, stanowiący jaskrawy przykład kulturowej działalności rodziny szlacheckiej w okresie 500 lat. Sztynort od XV wieku znajdował się we władaniu rodziny Lehndorffów. Sam pałac został wybudowany w latach 1689-95 i najprawdopodobniej około 1860 roku rozbudowany został o dodatkowe skrzydło przez Fryderyka Augusta. Ostatnim właścicielem przed 1945 rokiem był Heinrich Graf von Lehndorff, który poprzez swój współudział w zamachu na Hitlera we wrześniu 1944 został stracony. Rodzina Lehndorffów oraz LGS mają zamiar przekazać dla pałacu kilkaset odrestaurowanych dzieł sztuki (obrazy, meble, drogocenne książki, itd.), które znajdowały się przed 1945 rokiem w Sztynorcie. Poprzez Fundację oraz pod auspicjami Niemieckiej Fundacji Ochrony Zabytków (DSD) cały inwentarz prezentowany będzie w MUZEUM SZTYNORT. Poprzez owe działania pałac po wyremontowaniu w większej części zostanie wyposażony w oryginalny inwentarz.

Restauracja oryginalnej substancji budynku wraz z prezentacją oryginalnego inwentarza czyniłoby pałac w Sztynorcie niezwykłym zabytkiem, który powinien być koniecznie dostępny dla zwiedzających. Z tego względu modernizacja, restauracja i ogólna dostępność tego zabytku stanowi niezwykle ważne kulturowo-polityczne zadanie, nie tylko dla województwa warmińsko-mazurskiego. Zadanie te służy budowie świadomości opinii publicznej w nawiązaniu do wagi wspólnego dziedzictwa kulturowego. Zarówno dla mieszkańców Mazur jak i sąsiednich regionów, jak również dla turystów z całej Polski, Niemiec i innych krajów, powinna zostać zaoferowana możliwość poznania zabytku oraz parku jak również możliwość przeżycia poprzez muzealne prezentacje różnorodnych aspektów historii Sztynortu i multietnicznej historii Mazur od XV wieku po dzień dzisiejszy. Dzięki temu odwiedzający w sposób zrozumiały i kompleksowy zapoznają się z uniwersalnymi wartościami wspólnego dziedzictwa kulturowego na przykładzie Sztynortu. Urządzenie muzea w pałacu znacząco poprawi turystyczną atrakcyjność regionu. Stanowi to znaczący aspekt na terenie o bardzo wysokim bezrobociu.

Muzealna prezentacja w pałacu Sztynort powinna ukazać wszystkie ważne historyczne, gospodarcze, społeczne i kulturalne aspekty przeszłości samego obiektu jak i terenów go otaczających. Aby te cele zrealizować, zaproponowano wyodrębnienie następujących zagadnień (działów tematycznych):

1. *Żywa historia: Autentyczne, odtworzenie części wnętrza z oryginalnym wyposażeniem*
Zachowanie istniejącej substancji budowlanej (w szczególności malarstwo ścienne i sufitowe), w połączeniu z autentycznym (będącym w posiadaniu rodziny Lehndorff) wyposażeniem pałacu, pozwoli na oryginalne odtworzenie części pomieszczeń

pałacu. Zwiedzający będą mieli możliwość zapoznania się z autentyczną, a zarazem wyjątkową dla tego regionu kulturą materialną wschodniopruskiego arystokratycznego dworu.

2. *Architektura w kontekście arystokratycznych budowli pałacowych w Prusach Wschodnich oraz sąsiednich krajów*

W tej części zostanie przedstawiona historia budowy pałacu w odniesieniu do innych, istniejących w tym regionie pałaców i dworów. W tym kontekście, ciekawym pomysłem będzie wirtualna prezentacja rekonstrukcji wschodniopruskich pałaców, która zostanie przygotowana w ramach projektu planowanego przez Instytut Herdera w Marburgu.

3. *Historia pałacu, majątku Sztynort oraz rodziny von Lehndorff w kontekście europejskim.*

W tej części goście informowani będą co do historii gospodarstwa oraz własności Sztynortu, w dalszym kontekście historii Mazur. Ogromne znaczenie ma tutaj przedstawienie politycznej oraz kulturowej roli wschodniopruskiej szlachty, w tym przypadku na przykładzie rodziny Lehndorff w napiętym obszarze prusko-brandenburskiej oraz polskiej historii. Dalszym znaczącym punktem jest przekazanie wiedzy o funkcji dóbr szlacheckich jako gospodarstw produkcyjnych.

4. *Sztynort w czasie drugiej wojny światowej (Ribbentrop a zamach 20 lipca)*

Pałac Sztynort pełnił w czasie drugiej wojny światowej szczególną, ale i tragiczną rolę, na którą miała wpływ leżąca w okolicy główna kwatera Hitlera - Wilczy Szaniec. W jednym ze skrzydeł pałacu zakwaterował się Joachim von Ribbentrop (1893-1946), nazistowski minister spraw zagranicznych, który ze względów służbowych musiał być do stałej dyspozycji Adolfa Hitlera. Heinrich von Lehndorff z rodziną zamieszkiwał pozostałą część pałacu, będąc aktywnym członkiem grupy ruchu oporu „20 Lipca”. To bliskie sąsiedztwo "drzwi w drzwi" jednego z głównych przedstawicieli reżimu nazistowskiego i uczestnika ruchu oporu było wyjątkowym zbiegiem okoliczności w historii drugiej wojny światowej. Stwarza to w tym historycznym miejscu doskonałą okazję do krytycznej konfrontacji obu stron niemieckiej historii. Historyczna rola zamachu z 20 lipca, która jest mało znana szczególnie zwiedzającym z Polski, może zostać w tym miejscu objaśniona. W tym celu Muzeum w Sztynorcie zwiększy współpracę z niedaleko położonym Wilczym Szańcem, w celu zaprezentowania odwiedzającym tej części historii w postaci integralnego konceptu obydwu historycznych miejsc.

5. *Znane osobistości w Sztynorcie*

Z miejscem tym związanych jest wiele historycznych postaci, których społeczna, kulturalna i polityczna działalność miała znaczenie nie tylko dla przeszłości Mazur, lecz także dla stosunków niemiecko-polskich. Do tych postaci należą Ahasver von Lehndorff (1637-1688), dyplomata w służbie polskiej i brandenburskiej, Maria Eleonore von Dönhoff (1664-1723), która doprowadziła do odbudowania pałacu, Ignacy Krasicki (1735-1801) warmiński biskup i poeta, Heinrich Graf von Lehndorff (1909-1944), działacz niemieckiego ruchu oporu, Marion Gräfin Dönhof (1909-2002), publicystka i mentorka niemiecko-polskiego porozumienia, prof. Andrzej Tomaszewski (1934-2010) i prof. Gottfried Kiesow (1931-2011). Wszystkie te znane osobistości mają być przedstawione zwiedzającym w tzw. biograficznych pomieszczeniach.

6. *Wystawy tymczasowe dot. aktualnych wydarzeń i współczesnej sceny kulturalnej.*

W pracach nad koncepcją muzealną ma uczestniczyć czworo partnerów:

- PNF jako przedstawiciele właściciela,
- LGS jako przedstawiciel rodziny Lehndorff (udostępnienie wyposażenia),
- Muzeum Warmii i Mazur (Olsztyn), jako nadzór muzealny ze strony polskiej,
- Deutsches Historisches Museum (Niemieckie Muzeum Historyczne) jako nadzór muzealny ze strony niemieckiej.

Do prac nad stworzeniem szczegółowego programu zostaną włączeni niezależni polscy i niemieccy fachowcy w celu realizacji drugiego i ostatniego etapu prac budowlanych (do 2017). Techniczna organizacja planowanej wystawy zostanie powierzona jednemu z renomowanych architektów w tej branży.

Muzeum powinno również pełnić funkcję małej gastronomii oraz informacji turystycznej, dzięki której turyści będą mogli zaczerpnąć wiedzy o zabytkach i możliwościach zwiedzania w okolicach Sztynortu. Punkt informacyjny prowadzony będzie we współpracy z powiatem węgorzewskim oraz Urzędem Miasta Węgorzewo. Znajdować się on będzie w południowym skrzydle pałacu, który oprócz tego służyć ma pomieszczeniami administracyjnymi.

2.2. MIĘDZYNARODOWA MŁODZIEŻOWA STRZECHA BUDOWLANA SZTYNORT

Zabytki są świadectwem naszej historii. Zachowanie i ochrona dziedzictwa architektonicznego jest zadaniem nie tylko państwowych służb ochrony zabytków, ale oczywistym obowiązkiem każdego kulturalnego narodu. Jeśli uda się zaszczerpić młodzież fascynację historycznymi budowlami, dawnymi technikami rzemieślniczymi i sposobami budowania, przeszłość zostanie zachowana dla przyszłości. Z tego powodu Niemiecka Fundacja Ochrony Zabytków od przeszło 10 lat rozwija ideę młodzieżowych strzech budowlanych. W tym czasie w całych Niemczech funkcjonowało 12 takich strzech. Internacjonalizacja była od początku celem projektu, który został z powodzeniem zrealizowany poprzez utworzenie strzechy budowlanej w Stralsundzie i Szczecinie, a także międzynarodowej młodzieżowej strzechy budowlanej dla ochrony zabytkowych założeń parkowych i ogrodowych, działającej na terenie przygranicznym między Polską a Niemcami. Powołanie polsko – niemieckiej młodzieżowej strzechy budowlanej w Sztynorcie, otwartej ponadto na partnerstwo ze Wschodem (z Litwą, Łotwą, Estonią i Rosją) jest logiczną i pożądaną konsekwencją rozwoju tej idei.

W ramach młodzieżowej strzechy budowlanej młodzi ludzie mogą przez rok czasu angażować się w działania z zakresu ochrony zabytków, będące formą służby ukierunkowanej na dobro publiczne (wolontariatu). W ciągu 12 miesięcznego wolontariatu będą oni zbierać pierwsze doświadczenia w codziennej pracy i precyzować swoje zawodowe plany. W szczególności ochotnicy ci winni zapoznać się z uwarunkowaniami historycznymi i gospodarczymi regionu warmińsko-mazurskiego, rozwinąć zamiłowanie do ojczyzny i jej ukształtowanego środowiska i w rezultacie przekonać się o konieczności ochrony i zachowania spuścizny kulturowej dla przyszłych pokoleń. Możliwe to będzie dzięki praktycznej pracy przy zabytku jakim jest pałac Sztynort i dzięki zajęciom w muzeach, pracy rzemieślniczej, w biurach architektonicznych czy urzędach odpowiedzialnych za ochronę zabytków w regionie. Konieczna wiedza teoretyczna z zakresu historii sztuki i historii kultury, ale także podstawowe umiejętności w zakresie rzemiosła i zapoznanie się z historycznymi materiałami budowlanymi przekazane zostaną uczestnikom w ciągu trwających dodatkowo siedem tygodni seminariów. W ramach tychże seminariów pod pedagogicznym kierownictwem wymieniane będą doświadczenia praktyczne. Seminaria służyć mają jednak również budowaniu więzi, pokonywaniu uprzedzeń, uwrażliwieniu na ochronę zabytków ponad granicami, aż po międzykulturową naukę, wspólnie z uczestnikami ze wschodnich krajów partnerskich. Rok spędzony w młodzieżowej strzesze budowlanej to kształcenie lecz nie wykształcenie, dlatego też nie są

konieczne żadne szczególne warunki wstępne. Znaczenie ma jedynie dające się rozpoznać zainteresowanie zagadnieniami ochrony zabytków i osobowość kandydata.

Ochrona dorobku kultury należy do najważniejszych priorytetów europejskiej polityki kulturowej. Polsko-Niemieckie doświadczenia mogą służyć za idealny model współpracy. W ramach tej współpracy powstał projekt ratowania przed zawaleniem zespołu pałacowo-parkowego w mazurskiej miejscowości Sztynort. Dzięki współpracy polsko-niemieckiej Europa może znów pozyskać ważny zabytek kultury: pałac i park należą do niemieckiej tradycji osadniczej w Europie Środkowo-Wschodniej i polsko-pruskiej koegzystencji w Księstwie Pruskim. Polsko-niemiecka współpraca na rzecz ratowania tego zabytku kultury wniosłaby w XXI wieku znaczący wkład w pamięć Polski, Niemiec oraz Europy, która wolna jest od narodowych stereotypów. Wspólna idea niemiecko-polskiej grupy wychodzi naprzeciw regionalnym potrzebom dzisiejszych mieszkańców Mazur. Projekt ten może stać się modelem kreatywnego obchodzenia się z kulturowym krajobrazem regionu. Mogłyby powstać również nowe impulsy w dialogu polsko-niemieckim, które dadzą się przenieść z regionalno-historycznej perspektywy na poziom europejski.

Pałac w Sztynorcie posiada potencjał stworzenia wielowymiarowego miejsca działania Strzech Budowlanych. Uczestnicy będą mieli okazję współdziałać przy restauracji barokowego pałacu, parku pałacowego, pobliskich mniejszych zabytków wokół Sztynortu jak i tworzeniu planowanego muzeum. Pałac jest historycznym miejscem, w którym uczestnicy obok prac praktycznych mają okazję ustosunkować się do niemiecko – polskiej historii. Sztynort znajduje się jednocześnie w malowniczo położonej okolicy proponując tym samym uczestnikom wiele możliwości spędzania wolnego czasu jak np. żeglowanie lub kajaki. Pałac poprzez działalność Strzechy Budowlanej czerpałaby profity na wiele sposobów. Zamieszkanymi byłby całorocznie i część prac restauratorskich w budynku może być wykonywana dzięki własnej sile roboczej.

Główne cechy Międzynarodowej Strzechy Budowlanej w Sztynorcie:

- działalność młodzieży (12 osób z możliwością powiększenia grupy do 20 osób) po części z Polski jak i Niemiec (z możliwością włączenia młodzieży z Rosji oraz państw bałtyckich). Zakwaterowanie będzie miało postać pokoi 2-osobowych (jeden uczestnik z Polski i Niemiec).
- praktyka przy ochronie zabytków w postaci prac restauratorskich w pałacu
- praktyka przy ochronie zabytków natury w postaci prac restauratorskich w parku pałacowym.
- praktyka dydaktyczna przy muzeum
- organizacja małych projektów restauratorskich w okolicach Sztynortu dla każdego rocznika ze Strzechy Budowlanej
- seminaria dotyczące historii pałacu w Sztynorcie oraz Mazur: rozważanie nad aspektami niemiecko – polskiej historii (m.in. II wojna światowa: Wilczy Szaniec i powstanie 20 lipca)
- kursy językowe (polski jak i niemiecki).
- możliwość zdobycia patentu żeglarskiego
- miejsce prezentacji i seminariów innych Strzech Budowlanych z Niemiec

Rozbudowa zachodniego skrzydła pod Strzechę Budowlaną nie dotyczy pierwszej części prac budowlanych do 2015 roku. Zachowany będzie taki standard aby skrzydło zachodnie służyło również miejscami noclegowymi dla turystów.

2.3. Europejskie i regionalne przedsięwzięcia kulturalne

2.3.1. Letni Festiwal

W Sztynorcie rozwijany będzie „Międzynarodowy Festiwal Sztuki“, który odbywać się będzie corocznie w określonym weekendzie majowym lub czerwcowym prezentując program kulturalny. Członkowie LGS są również aktywni kulturalnie jak np. artystka Vera von Lehndorff lub dyrygent Christian Thielemann. Saksońska kaplica pod przyszłym kierownictwem dyrygenta Christiana Thielemann wyraziła już swoją chęć corocznego udziału w tym przedsięwzięciu. Koncert inauguracyjny mógłby odbyć się w maju 2013 roku. Szerokie znajomości Wspólnoty Lehndorffów z międzynarodowymi artystami jak Albrecht Mayer lub Hélène Grimaud gwarantują w przyszłych latach bogaty program festiwalu.

2.3.2. Vera Lehndorff jako artystyka i kuratorka wystaw dzieł sztuki

Podczas licznych weekendów w ciągu roku prezentowane będą spektakle oraz przedsięwzięcia kulturalne połączone z warsztatami. Vera Lehndorff jako artystyka i kuratorka będzie aktywnie współtworzyć wszelkie przedsięwzięcia.

2.3.3. Regionalne przedstawienia kulturalne

Obok inicjatyw o ponadregionalnym wymiarze prowadzone będą również przedsięwzięcia kulturalne (m.in. spotkania literackie, koncerty) z udziałem lokalnych artystów z myślą o lokalnej społeczności oraz gościach odwiedzających ten region.

3. Średnio- i długookresowe plany zagospodarowania

Celem jest, aby muzeum zaaranżowane było tak aby w przyszłości pomieszczenia w części głównej służyły również jako miejsce kształcenia.

3.1. AKADEMIA WSPÓLNEGO DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Położenie i historia Sztynortu predysponują pałac do miejsca badania i dyskusji na temat problematyki historii i perspektyw rozwoju wspólnego dziedzictwa kulturowego. Z tego względu w pałacu powinna powstać Akademia Wspólnego Dziedzictwa Kulturowego, której zadaniami byłoby przeprowadzanie warsztatów, letnich kursów i seminariów związanych z wieloma aspektami i tematami europejskich zabytków kultury. Propozycja Akademii w pierwszej linii składać się będzie z ekspertów z obszaru ochrony zabytków, architektów, rzemieślników, historyków sztuki oraz historyków. Oprócz tego Akademia zwracać się powinna ku celom statutowym obydwu fundacji, pośrednicząc w niezbędnych pracach konserwatorskich w kulturowo-historycznie znaczących budowlach i zabytkach nie zapominając o lokalnej społeczności, wykorzystując ich aktywną współpracę przy wspólnej ochronie europejskiego dziedzictwa. W tym celu prowadzona będzie szeroka i różnorodna promocja poprzez kampanie medialne, promocję w internecie oraz pracę na rzecz budowy sieci osób związanych z kulturą.

Z uwagi na bliskie położenie Sztynortu względem obwodu Kaliningradzkiego, Litwy jak i państw bałtyckich powstaje możliwość aby Akademia w swoim programie nawiązała do wspólnego dziedzictwa kulturowego tego regionu. Z tego względu do pracy w Akademii powinni być zaproszeni również m.in. rosyjscy konserwatorzy zabytków oraz naukowcy. W dalszym planie przewidziana jest współpraca z Akademią Ochrony Zabytków Niemieckiej Fundacji Ochrony Zabytków w formie wspólnie organizowanych kursów kształcenia.

Tematy przewodnie Akademii Wspólnego Dziedzictwa Narodowego:

- Wspólne dziedzictwo kulturowe jako najważniejszy element identyfikacji w Europie
- Losy zabytków kultury o podwójnej narodowości po 1945 r. w Polsce, Niemczech, krajach bałtyckich oraz Rosji
- Strategie ochrony i wykorzystania zabytków wspólnego dziedzictwa kulturowego w dzisiejszych czasach
- Ochrona, zachowanie oraz ożywienie tradycyjnych technik budownictwa w regionie
- Wspólne fora dyskusyjne dla architektów, konserwatorów zabytków oraz rzemieślników
- Budowanie świadomości u lokalnych władz w kontekście ochrony wspólnego dziedzictwa kulturowego
- Historia sztuki i kultury Mazur oraz pobliskich regionów
- Historia oraz kultura wschodniopruskiej arystokracji jako pośrednik między Prusami, Polską i Niemcami

Oprócz kursów kształcenia Akademia organizować będzie również przedsięwzięcia kulturalne (spotkania literackie, koncerty).

Ze względu na kwestie praktyczne oraz finansowe, działalność Akademii Wspólnego Dziedzictwa Kulturowego powinna być na początku zawężona i z czasem sukcesywnie powiększana. Personel oraz podstawowe wyposażenie dla Akademii będzie udostępnione w ramach Centrum Pałac Sztynort „Wspólne Dziedzictwo Kulturowe”. W celu realizacji obszernych aktywności pozyskiwane będą dotacje.

W średnioterminowym okresie zostaną podjęte działania poszerzenia Akademii o Europejskie Centrum Rzemiosła i Ochrony Zabytków.

3.2. AKADEMIA MARE BALTICUM SZTYNORT

Opisana koncepcja zagospodarowania (Muzeum, Festiwal Sztuki, Strzecha Budowlana) tworzy perspektywę adaptacji pałacu, która może być w ciągu pięciu następnych lat sfinansowana i zrealizowana. Pożądanym efektem byłoby poszerzenie w późniejszych latach spektrum badawczego oraz zakresu kierunków kształcenia. Taka działalność mogłaby odbywać się w formie AKADEMII MARE BALTICUM SZTYNORT. Punkt wyjścia dla tej idei stanowią następujące przemyślenia: Sztynort może stanowić miejsce międzynarodowej działalności, w którą zaangażowany będzie cały obszar państw bałtyckich, obok Polski i Niemiec mowa tu o innych państwach graniczących z Morzem Bałtyckim: Rosji (granica Federacji Rosyjskiej w obrębie kaliningradzkim znajduje się tylko 30 km na północ od Sztynortu), Litwie, Łotwie i Estonii jak i innych państwach skandynawskich: Finlandii, Szwecji, Danii oraz Norwegii.

Przykładem dla takiej instytucji może być „Międzynarodowe Kolegium Naukowe Alfred-Krupp Greifswald“ gdzie większa grupa uczestników mieszkając na miejscu od 3 miesięcy do roku, pracuje nad własnymi projektami i w między czasie organizuje konferencje, wykłady, kongresy, warsztaty oraz inne przedsięwzięcia. Geograficzne odosobnienie Sztynortu jak i jedyna w swoim rodzaju natura wraz z alejami i jeziorami przekonuje o niezwyklej inspirującej atmosferze, która pozwala na wyciszenie. W nawiązaniu do Sztynortu przychodzą na myśl różnego rodzaju kierunki nauk: historycy oraz filolodzy, ale również biorąc po uwagę niezwyklej naturą otaczającą Sztynort, biolodzy oraz ekolodzy. Byłoby również możliwe, iż w Kolegium Naukowym znajdowałiby się aktywni artyści, naukowcy, pisarze, aktorzy, muzycy, oraz reżyserzy. Obok naukowców i artystów trzecią branżą stanowią politycy i ludzie związani z gospodarką. Sztynort stanowiłby międzynarodowe centrum nauki, kultury oraz polityki, które wybiegałoby daleko poza niemiecki oraz polski horyzont.

Warunkiem wdrażenia takiej propozycji byłaby jednak budowa lub przejęcie dodatkowych budynków w sąsiedztwie pałacu oraz pozyskanie środków finansowych celem funkcjonowania Kolegium.

4. Koszt i plan finansowania

Po odbudowie oraz restauracji pałacu w Sztynorcie musi istnieć gwarancja, iż budynek będzie trwale utrzymywany i wykorzystywany zgodnie z normami ochrony zabytków. Do działalności PAŁACU SZTYNORT niezbędne jest pokrycie następujących kosztów związanych z personelem i inwentarzem. Koszt ten pokrywa podstawową działalność centrum i przedstawiają minimalne wyposażenie. Związane z tą działalnością wszelkie dodatkowe przedsięwzięcia finansowane będą z pozyskiwanych dotacji.

Zgodnie z planem, muzeum czynne będzie tylko latem. Między listopadem i marcem działalność muzeum będzie wstrzymana. Ze względu na przewidywaną małą liczbę gości w porze zimowej jak i wysokie koszty ogrzewania, ponowne otwarcie muzeum latem wygeneruje znaczące oszczędności. Zimą temperatura wnętrza, zgodnie z normami ochrony zabytków, powinna być utrzymywana w granicach 8°C, gwarantując ochronę przed mrozem. Uniknięcie wysokich temperatur jest nie tylko oszczędne ale chroni również dzieła sztuki, przede wszystkim drogocenną, barokową część pałacu. Zimą normalnie ogrzewane będą tylko oba skrzydła pałacu.

KOSZT

Koszt roczne podstawowe (bez Strzechy Budowlanej)

Koszty utrzymania (45 PLN/m ² /rok) 1740m x 45 PLN	= 78.300 PLN / 19.575 €
Ogrzewanie/woda/prąd (3,5 PLN/m ² /miesiąc) 1740m x 12 x 3,5 PLN	= 73.080 PLN / 18.270 €
Dodatkowe koszty	39.000 PLN / 9.750 €
Inne koszty podstawowe (biuro)	80.000 PLN / 20.000 €
Koszt całkowity	270.380 PLN / 67.595 €

Personel (bez Strzechy Budowlanej)

W celu utrzymania i opieki nad zabytkowym obiektem jaki i wdrażeniu opisanego planu zagospodarowania niezbędne jest powołanie następującego personelu:

PAŁAC W SZTYNORCIE

1. Dyrektor (1 etat)
Zadania: Organizacyjna i merytoryczna odpowiedzialność za całe Centrum; ustalanie wytycznych dla funkcjonowania Muzeum i Akademii; rozwijanie koncepcji pozyskiwania dodatkowych środków
Kwalifikacje: wykształcenie kulturoznawcze z tytułem doktora, znajomość jęz. polskiego i niemieckiego.
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 6500 PLN / 1625 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 92.500 PLN / 23.125 €
2. Wicedyrektor (1 etat)
Zadania: ogólna reprezentacja dyrektora; współdziałanie przy ustalaniu wytycznych dla funkcjonowania Muzeum i Akademii jak również w pozyskiwaniu dodatkowych środków; kontrola nad eksponatami muzealnymi; prowadzenie strony internetowej
Kwalifikacje: wykształcenie kulturoznawcze z minimum tytułem magistra; znajomość jęz. polskiego i niemieckiego.
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 5000 PLN / 1250 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 71.100 PLN / 17.800 €

3. Kierownik administracji (1 etat)
Zadania: realizacja wszystkich spraw finansowych i administracyjnych związanych z Centrum; wsparcie przy sporządzaniu wniosków o dotacje.
Kwalifikacje: wykształcenie administracyjne; doświadczenie w administracji.
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 4000 PLN / 1000 €
Koszt roczne (składka ubezpieczeniowa): 57.000 PLN / 14.250 €
4. Sekretarka (1 etat)
Zadania: prowadzenie sekretariatu w związku z wszelką działalnością Centrum
Kwalifikacje: doświadczenie w prowadzeniu biura oraz spraw administracyjnych, doświadczenie na podobnych stanowiskach, znajomość jęz. polskiego i niemieckiego.
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 2900 PLN / 725 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 41.300 PLN / 10.400 €
5. Informacja turystyczna/sklepik muzealny (1 etat)
Zadania: prowadzenie informacji turystycznej oraz sklepiku w pałacu z pamiątkami oraz książkami.
Kwalifikacje: doświadczenie w podobnej działalności, znajomość jęz. niemieckiego i polskiego
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 2600 PLN / 650 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 37.000 PLN / 9.250 €
6. Dozorca (1 etat)
Zadania: nadzór techniczny nad budynkiem, przeprowadzanie małych prac naprawczych.
Kwalifikacje: wykształcenie techniczne, doświadczenie na podobnych etatach
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 2900 PLN / 725 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 41.300 PLN / 10.400 €
7. Pomoc techniczna (½ etatu)
Zadania: proste prace rzemieślnicze w pałacu oraz parku, pomoc dla dozorczy; reprezentowanie dozorczy w przypadku jego nieobecności
Kwalifikacje: zdolności rzemieślnicze.
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 1000 PLN / 250 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 14.000 PLN / 3.500 €
8. personel sprząający (2 x ½ etatu)
Zadania: regularne sprzątanie pomieszczeń pałacu
Kwalifikacje:
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 2 x 1000 PLN / 250 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 28.000 PLN / 7.000 €

Całkowity koszt zatrudnienia personelu: 382.200 PLN / 95.550 €

(Zwrot części kosztów administracyjnych przez Strzechę Budowlaną: 24.000 PLN / 8.000 €)

Roczny koszt Pałacu (bez Strzechy Budowlanej): 652.580 PLN / 163.145 €

MIĘDZYNARODOWA STRZECHA BUDOWLANA SZTYNORT**Koszt podstawowy**

Koszt utrzymania (45 PLN/m ² /rocznie) 560m ² x 45 PLN	= 25.200 PLN / 6.300 €
Ogrzewanie/woda /prąd (6 PLN/m ² /miesięcznie) 560m ² x 12x6PLN	= 40.320 PLN / 10.080 €
Koszty dodatkowe	13.000 PLN / 3.250 €
Ubezpieczenia	30.000 PLN / 7.500 €
Seminaria	24.000 PLN / 6.000 €
Koszt inwentarzu	<u>60.000 PLN / 15.000 €</u>
Koszt ogółem	192.520 PLN / 48.130 €

Personel

- Pedagog (1 etat)
Zadania: opieka i szkolenie młodzieży ze Strzechy Budowlanej
Kwalifikacje: wykształcenie i zdolności rzemieślnicze, doświadczenie w pracy z młodzieżą, znajomość jęz. polskiego i niemieckiego.
Wynagrodzenie (brutto)/miesiąc: 5000 PLN / 1250 €
Koszt roczny (składka ubezpieczeniowa): 71.100 PLN / 17.800 €
- Uczestnicy Strzechy Budowlanej (12 miejsc)
kieszonkowe/miesiąc: 12 x 900 PLN / 225 €
dodatek mieszkaniowy/miesiąc: 12 x 300 PLN / 75 €
Koszt roczny: 172.000 PLN / 43.200 €

Koszt roczny zatrudnienia personelu Strzechy Budowlanej: 243.100 PLN / 60.775 €

Całkowity koszt roczny utrzymania Strzechy Budowlanej: 435.620 PLN / 108.905 €
(Udział w kosztów administracyjnych PAŁACU W SZTYNORCIE: 24.000 PLN / 8.000 €)

Przychody/Finansowanie

PAŁAC SZTYNORT

- bilety wstępu: 20.000 zwiedzających x 10 PLN / 2,5 €	200.000 PLN / 50.000 €
- wydzierżawienie gastronomii:	32.000 PLN / 8.000 €
- sprzedaż pamiątek, książek, itd.:	50.000 PLN / 12.500 €
- dotacje (gmina, powiat)	16.000 PLN / 4.000 €
- dochody z imprez okolicznościowych	16.000 PLN / 4.000 €
- datki	<u>306.000 PLN / 78.000 €</u>
Suma	620.000 PLN / 155.000 €

MIĘDZYNARODOWA STRZECHA BUDOWLANA SZTYNORT

- dotacje PNWM / FWP:	100.000 PLN / 25.000 €
- zwrot kosztów rządowego wolontariatu dla 7 niemieckich uczestników:	124.000 PLN / 31.000 €
- patronat nad polskimi uczestnikami (gmina Węgorzewo, powiat Węgorzewo Urząd Marszałkowski Warmii/Mazur, Rotaryclub)	160.000 PLN / 40.000 €
- Prywatny patronat nad niemieckimi uczestnikami	<u>160.000 PLN / 40.000 €</u>
Suma	464.000 PLN / 116.000 €